

İstanbul, 20.11.2018

**ALFA
GENELGE
2018/40**

Konu : Alım, Satım, Kiralama, Eser, İş ve Hizmet Sözleşmelerinin Döviz Cinsinden Belirlenebileceği Haller

2018/34 sayılı Genelgemizde 32 Sayılı Kararın 4.maddesinde yer alan “**Döviz**” başlığı altındaki hükme istinaden hazırlanıp, 13 Eylül 2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan **85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**yle getirilen düzenlemelere göre; **Türkiye’de yerleşik kişilerin**, Bakanlıkça belirlenecek haller dışında, **kendi aralarındaki** sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini **döviz cinsinden** veya **dövizde endeksli olarak kararlaştıramayacakları**, başka bir deyişle; anılan işlemlerde **Türk Lirasının** esas alınacağı ve ödeme yükümlülüklerinin de **Türk Lirası** olarak belirleneceği, anılan işlemlerle ilgili olarak daha önce akdedilmiş yürürlükteki sözleşmelerdeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bulunan bedellerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında, **Türk Parası** olarak, 13 Eylül 2018’den **itibaren otuz gün içinde**, taraflarca yeniden belirlenmesi gerektiği açıklanmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca, anılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile tanınan yetki kullanılmış ve 6 Ekim 2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 2018-32/51 Sayılı Tebliğ ile yukarıda belirtilen uygulamalara ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılmış ve pek çok sözleşmenin döviz cinsinden belirlenebileceği açıklanmıştır. Anılan Tebliğle 2018-32/34 sayılı Tebliğin 8.maddesi “**Döviz Cinsinden ve Dövizde Endeksli Sözleşmeler**” başlığı altında yeniden düzenlenmiş ve konuya ilişkin açıklamalarımız 2018/38 sayılı Genelgemizde açıklanmıştır.

Son olarak, 16 Kasım 2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan **2018-32/52 sayılı Tebliğ** ile 2018-32/34 sayılı Tebliğin . “**Döviz Cinsinden ve Dövizde Endeksli Sözleşmeler**” ile ilgili 8.maddesinde bazı değişiklikler yapılarak, dövizle veya dövizde endeksli olarak yapılabilecek sözleşmelerin kapsamı genişletilmiştir. Bu nedenle, konuya ilişkin açıklamalarımız aşağıdaki şekilde güncellenmiştir.

Anılan Tebliğ Düzenlemelerine Göre Uygulama Şöyle Olacaktır:

1-) Türkiye’de yerleşik kişiler; **kendi aralarında** akdedecekleri, konusu yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, **konut** ve **çatılı iş yeri dâhil gayrimenkul**

- **Satış**,
- ve
- **Kiralama**

sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramazlar.

Ancak;

- **Serbest bölgelerde bulunan** gayrimenkullere ilişkin **satış** ve **kiralama** sözleşmeleri ise döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabilir.
- Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin veya aşağıdaki 19 nolu bentte belirtilen kişilerin **alıcı** veya **kiracı** olarak taraf oldukları **gayrimenkul satış** ve **gayrimenkul kiralama** sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.
- Kültür ve Turizm Bakanlığından **belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla kiralanaşıyla ilgili** gayrimenkul **kiralama** sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.
- **Gümrüksüz satış mağazalarının kiralanaşına ilişkin** gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

2-) Türkiye’de yerleşik kişiler **kendi aralarında** akdedecekleri; **yurt dışında ifa edilecekler** ile **gemi adamlarının taraf oldukları dışında** kalan, **iş sözleşmelerinde** sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramazlar.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile **vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin** taraf olduğu **iş sözleşmelerinde** ise, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür. (***İş sözleşmesi**, 4857 sayılı İş Kanunu’na göre; çalışan ve işveren arasında kurulan iş ilişkisine dayalı, işçinin iş görmeyi, işverenin de bu işe karşılık ücret ödemeyi taahhüt ettiğini gösteren sözleşmedir.*)

3-) Türkiye’de yerleşik kişiler; **kendi aralarında** akdedecekleri, **aşağıda belirtilenler dışında kalan danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dâhil hizmet sözleşmelerinde**, sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramazlar.

a) Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile **vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri**,

b) - **İhracat**,

- **transit ticaret**,

- ihracat sayılan satış ve teslimler ile

- döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler

kapsamında yapılan **hizmet** sözleşmeleri,

c) Türkiye’de yerleşik kişilerin **yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler** kapsamında yapılan **hizmet** sözleşmeleri,

ç) Türkiye’de yerleşik kişilerin, kendi aralarında akdedecekleri, **Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan veya yurt dışında başlayıp yurtdışında sonlanan hizmet sözleşmeleri.**

4-) Türkiye’de yerleşik kişilerin; **kendi aralarında akdedecekleri, döviz cinsinden maliyet içeren eser sözleşmelerinde** sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırmaları mümkündür. (*Borçlar Kanununda **Eser sözleşmesi**; yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, iş sahibinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği sözleşme olup, **inşaat yapımı** da bu kapsamdadır. Yapılan yeni düzenlemeyle; gemi inşası dahil bütün eser sözleşmelerinde, eğer sözleşme konusu işlere ilişkin döviz cinsinden maliyet söz konusu ise bunların döviz cinsinden veya dövize endekli olarak yapılabilmesi kabul edilmiş ve bu şekilde kapsam genişletilmiştir.*)

5-) Türkiye’de yerleşik kişilerin; **kendi aralarında akdedecekleri, taşıt satış ve kiralama sözleşmeleri dışında kalan menkul** (“menkul” tanımına emtia, demirbaş, makine vb. taşınabilir bütün kıymetler girmektedir)

- **satış**

ve

- **kiralama**

sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırmaları mümkündür. (*Yapılan değişiklik uyarınca; **iş makinalarının** satışında veya kiralanmasında sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkün hale gelmiştir.*)

6-) Türkiye’de yerleşik kişilerin; **kendi aralarında akdedecekleri, bilişim teknolojileri kapsamında **yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış** sözleşmeleri ile **yurt dışında üretilen donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet** sözleşmelerinde** sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırmaları mümkündür.

7-) 4490 sayılı **Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu** ile 491 sayılı **Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**da tanımlanan gemilere ilişkin **finansal kiralama (leasing) sözleşmelerinde**, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkündür.

8-) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın **17** ve **17/A** maddeleri kapsamında yapılacak **finansal kiralama (leasing) sözleşmelerine** ilişkin bedellerin döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür.

9-) Aşağıdaki 10. bentte belirtilen düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, **Kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu** gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama **dışında kalan sözleşmelerde**, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

10-) **Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu** döviz cinsinden veya dövize endeksli **ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası andlaşmaların** ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; **yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği veya bahsi geçen projeler çerçevesinde akdedilecek**

- gayrimenkul satış,

ve

-iş

sözleşmeleri **dışında kalan sözleşmelerde**, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

11-) 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak yapılan sözleşmelerde sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür. Bu işlemlerle ilgili olarak **bankaların taraf olduğu sözleşmelerde**, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

12-) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde **sermaye piyasası araçlarının** (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere);

- **döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı**

ve

- **yapılan işlemlere ilişkin yükümlülüklerin döviz cinsinden kararlaştırılması**

mümkündür.

13-)

- **Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan;** şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin veya ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketler ile

- serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında **serbest bölgelerdeki şirketlerin**

işveren veya hizmet alan olarak taraf olduğu **iş** ve **hizmet** sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

14-) Türkiye’de yerleşik

- **yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri;**

- hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik **teknik bakım hizmeti veren şirketler;**

- sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında **yer hizmetleri** yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen **kamu** ya da **özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar** ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu **ortaklıkların**

Türkiye’de yerleşik kişilerle döviz cinsinden veya dövize endeksli bedeller içeren **gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri haricindeki sözleşmeleri** akdetmeleri mümkündür.

Yukarıdaki Uygulamalarda Dikkate Alınacak Diğer Hususlar:

1-) Yukarıda açıklanan durumlardan sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayan (*Türk Lirası olarak düzenlenmesi gereken*) sözleşmeler kapsamında düzenlenecek **kıymetli evraklarda** (*çek, bono, poliçe gibi*) yer alan bedellerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün değildir. Ancak, 13 Eylül 2018 tarihinden önce düzenlenmiş ve dolaşıma girmiş bulunan bu kapsamdaki kıymetli evraklar anılan geçici madde hükmünden istisnadır.

2-) Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen **kıymetli madenlere** ve/veya **emtiaya endekslenen** ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen **sözleşmeler** de **dövize endeksli sözleşme sayılır. Ancak,** taşımacılık faaliyetlerine ilişkin hizmet sözleşmelerinde **akaryakıt fiyatlarına endeksleme** yapılması mümkündür.

3-) Türkiye’de yerleşik kişilerin **yurt dışındaki;** şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler **Türkiye’de yerleşik olarak değerlendirilir. Ancak,** sözleşmenin **yurt dışında ifa edilmesi** durumunda bu fıkra hükmü uygulanmaz.

4-) Yukarıda döviz olarak ya da dövize endeksli olarak yapılabileceği belirtilen sözleşmeler 13 Eylül 2018 tarihinden önce yapılmış ise, bu sözleşmelerde bir değişiklik yapılmasına gerek yoktur, anılan sözleşmeler geçerliliğini sürdürecektir.

5-) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilmiş bulunan **taşıt kiralama ve yolcu taşıma amaçlı ticari taşıt satış sözleşmeleri** anılan geçici madde hükmünden istisna olup, anılan sözleşmeler geçerliliğini sürdürecektir ve Türk Lirası olarak yenilenmesine gerek olmayacaktır.

6-) **13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilmiş** bulunan, menkul ve gayrimenkullere ilişkin **finansal kiralama sözleşmeleri** anılan geçici madde hükmünden istisnadır. Dolayısıyla, anılan sözleşmelerde ve bunlara ilişkin ödemelerde değişiklik yapmaya gerek olmayıp, bunlar dövizli veya dövize endeksli olarak sürdürülebilir.

6-) Yukarıda sayılanlardan, sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri **döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde** yer alan bedellerin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesi kapsamında **Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenmesi zorunludur.**

Türk parası olarak taraflarca yeniden belirleme yapılırken, öncelikle tarafların mutabakatı aranacak, mutabakata varılamazsa; akdedilen sözleşmelerde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller, söz konusu bedellerin **2/1/2018** tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası **efektif satış kuru** kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığının, 2/1/2018 tarihinden, bedellerin yeniden belirlendiği tarihe kadar, Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (**TÜFE**) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirlenir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilen **konut ve çatılı iş yeri kira sözleşmelerinde** döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller önceki paragrafta açıklandığı şekilde, **iki yıllık süre için** Türk parası olarak belirlenir. Ancak, Türk parası olarak belirlemenin yapıldığı kira yılının sonundan itibaren bir yıl geçerli olmak üzere; anılan paragraf uyarınca Türk parası olarak belirlenen kira bedeli, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, belirleme tarihinden belirlemenin yapıldığı kira yılının sonuna kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir. Bir sonraki kira yılı Türk parası cinsinden kira bedeli ise, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, önceki kira yılında geçerli olan kira bedelinin Türkiye İstatistik Kurumunun belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir ve belirlenen Türk parası cinsinden kira bedeli bu fıkrafta belirtilen iki yıllık sürenin sonuna kadar geçerli olur.

Sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde, **tahsili yapılmış veya gecikmiş alacaklar ile gayrimenkul kira sözleşmeleri kapsamında**

verilen depozitolar ve sözleşmelerin ifası kapsamında dolaşıma girmiş kıymetli evraklar için bir değişiklik yapılmaz ve bunlar döviz ya da döviz cinsinden işlem görmeye devam eder.

7-) Yukarıda, istisna tanınarak döviz ya da dövize endeksli yapılabileceği belirtilen sözleşmelerde taraflar mutabık kalarak isterlerse,

- yeni yapılacak sözleşmeleri Türk parası cinsinden yapabilirler
veya
- mevcut döviz cinsinden veya dövize endeksli sözleşmelerde yer alan bedelleri Türk parası olarak yeniden kararlaştırabilirler.

Saygılarımızla,

ALFA YMM LTD.ŞTİ.